

## Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre . . . .	6 frt — kr.
Negyedévre . . . .	1 > 50 >
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre . . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . . .	2 frt — kr.
Vülékre postán szállítva:	
Egész évre . . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . . .	2 > 50 >

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

## A protestánsok bajai.

Valahányszor a magyar katolikusok veszélyeztetve látták érdekeiket: a protestánsokat mindenkor az ellentáborban látták, s keresztyén atyáinkfiak mindannyiszor valósággal tüntettek a katholicizmus ellen, ahányszor csak a legkisebb alkalom is kínálkozott erre. Az oly igen gyakran hangoztatott civilizáció haladása sohasem látszott meg rajtuk, ha arról volt szó, hogy tartsuk tiszteletben a másik fél jogait is.

Az imént lefolyt egyházpolitikai küzdelemben a magyar protestánsok tán még hevesebben és állhatatosabban kikeltek a katholicizmus önvédelme ellen, mint az újonnan recipiált vallásfelekezet, mert akadtak zsidó rabbik, akik prédikáltak a filozofiailag is képtelen kötelező polgári házasság ellen, — de nem akadt protestáns, aki föltétlen és fanatikus hive ne lett volna a Szilágyi-Bánffy-féle liberálistusnak.

Az országgyűlés protestáns tagjai a leghevesebben küzdöttek az új rendszer mellett, s mindent elkövettek, hogy a szabadelvű pártot diadalra juttassák. Most azonban, mikor arról van szó, hogy az általuk kierőszakolt elvek a gyakorlatban is megvalósíttassanak, amikor közvetlen tapasztalatokból láthatják, hogy elhamarkodott dolog volt-e az egyházpolitikai re-

formok keresztül vitele: most ők az elsők, akik feljajdulnak, s a belügyminiszterhez küldött deputációval tüntetnek amellett, hogy az egyházpolitikai reformokat lehetett ugyan keresztül erőszakolni az országgyűlésben, — de ezek a reformok minden mástól eltekintve olyan teherként nehezdednek még a protestáns egyházra is, amelyet képtelenek elviselni.

Az ágostai evangélikus felekezet a reformok előtt a magyar államtól évi huszezer forint segélyt kapott; ezt az összeget fölemelték az idei költségvetésben hetvennégy ezer forintra, — s most az evangélikusok egyetemének megbízásából Baltik szuperintendens és Radó Kálmán vezetése alatt egy küldöttség járt a miniszterelnöknél, mely az évi segélynek négyszázezer forintra leendő fölemelését kérte.

Ennek a horribilis kívánságnak egyedüli oka az egyházpolitikai reform. A deputáció felpanaszolta a miniszterelnöknek, hogy a reformok következtében az evangélikus lelkészek elveszítik jövedelmüknek felét, »s az éhenhalás veszélyének vannak kitéve.«

Ez már a kétségbeesés hangja, s ezen valószínűleg segíteni fog a liberális kormány, mely fennben büszkélkedett még nem régebben azzal a »csekélyke összeggel«, amelybe a reformok kerülnek. Keresztyén atyáinkfiak pedig elgondolkoz-

hatnak, hogy csakugyan olyan »bigottok« voltak-e a katolikusok, amikor elleneztek az egyházpolitikai reformokat?

A reform pedig csak »csekélyke« négyszázezer forint új kiadást tüntet fel évenként. S mennyi lesz még az új kiadás, ha a reformátusok, katolikusok és izraeliták is kártérítést fognak követelni az államtól, amelynek már eddig is horribilis összegekbe került az egyházpolitikai liberálistus?

De nemcsak az ágostai evangélikusok, hanem a reformátusok is bajban vannak.

A lelkészfizetések pótlására megszávozott százezer forintból huszonkétezer forint jut a reformátusoknak. A kultuszminiszter tudtára adta a konventnek, hogy ő maga akarja az egyes papoknak az egyházkerületek által szerkesztett listák alapján rájuk eső összeget kiosztani.

A reformátusok körében ez a rendelet óriási ingerültséget keltett, követelik, hogy a kormány a pénz kiosztását bizza a konventre, mert az ellenkező eset egyenes megsértése volna a vérell szerzett autonómiának.

Kissé különös ez a felbuzdulás azokban az időkben, amikor ha a katolikusok szót emelnek az autonómia érdekében, — a leghevesebb ellenségei maguk a protestánsok. Pedig a mi sérelmünk sokkal nagyobb, mert itt nem 22 ezer

## A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### Muerea tristra.

Irtá: Moldoványi Gyula.

1849. augusztus 12-én tudta meg a Világosnál táborozó magyar sereg, hogy Görgei feltétlenül szándékszik letenni a fegyvert az oroszok előtt.

Eddig azt hitték, hogy a fővezér, ha írásban nem is, szóval megegyezett az oroszokkal a feltételekről; most megtudták a szomorú valót.

Egy Szent-Anna felől közeledő kozák csapat ébresztette bennük ezt a gondolatot, és beigazolta nemsokára a fővezér maga.

Mikor a kozákokat a táborban észrevették, mindenki fegyverhez kapott: menni akartak ellenük.

Görgei megtiltotta a csatát.

A sereg erre zugolódni kezdett s már lázadásról is beszélgettek, mikor Görgei az osztályok elé lovagolt és kijelentette, hogy a körülmények kényszerítő hatása alatt le kell tenni a fegyvert az oroszok előtt, még pedig feltétlenül. Kérte a katonákat nyugodjanak bele a változhatatlanba és bizzanak az oroszok nagylelkűségében.

Azt mondta, hogy neki legtöbb oka van félni, azért mégis bátran néz a jövő elé.

A szigorú fegyelemhez szokott sereg nagy

részét lecsendesítették a fővezér szavai, csak a huszárok zugolódtak még mindég.

Görgei ezt látva izgatottan kiáltotta, hogy ő az adott körülmények között nem tudja megmenteni a sereget, aki erre magában erőt érez, vegye át a fővezérletet.

Egy ősz huszárkapitány lépett ki szavaira a sorokból, jelentette, hogy ő és bajtársai keresztül akarják magukat vágni az ellenségnek.

Görgei hosszasan nézett rá, azután félre inté és kijelentette neki, hogy most nincs idő ilyfajta huszártréfára, s elég golyója van még, hogy a zendülést elfojtsa.

Sirva ment vissza csapatjához az öreg huszár, könyes szemei véghetetlen fájdalommal meredtek a világosi várra.

Bajtársai először látták sirni.

Görgei tréfának vette szándékát, a katonák az ideális hazaszeretet és huszárvirtust bámulták tetteiben, senki sem gondolt arra, hogy más oka is lehet a könyeknek.

Pedig volt, nagy oka volt.

Pöllenberg hadtestéhez augusztus 11-én este egy ifjú harcász érkezett Világos felől. Tajtékzó szürke ménjét egy előőrsnek adta át, azután izgatottan tudakozódott Agai kapitány után, s a feleletet be sem várva sietett a tábor belsejébe.

Az előőr s bámulva nézte az érdekes alakot, olyasformát morgott, hogy feltűnően kicsi lábai vannak, domboru mellét nem tudja leszo-

ritani a feszes huszár dolmány és a sűrű szőke hajfonata is kikandikál a csákó alól.

Az ifjú egyenesen egy beszélgető csoport felé tartott, melyből egy komoly öreg kapitány vált ki közeledtére.

Egy pillanatig némán állt egymással szemben a két alak, azután megszólalt a kapitány:

Anna te itt?!

El kellett jönnöm apám, nagyon fontos mondani valóm van.

De így?!

Nem akartam feltűnést kelteni, azért vettem ezt a ruhát.

Az öreg aggódva nézte leányának felhevült arcát, megfogta reszkető kezét és szeretettel kérdé:

Mi bajod van Anna?

Nálam volt délután az orosz tiszt apám és kért, hogy hagyjuk el Világost, mert a harcoknak már vége van, s reánk csak szégyen vár. Azt mondta beszéljék rá téged is, hogy menjünk a felvidékre, ő nem sokára utánunk jön s akkor birtokára utazunk.

S te?!

Azt feleltem, hogy férjem gyilkosától sohasem fogadhatok el szívességet.

Nagyon megsérthették szavaim, mert olyan kérő szemekkel nézett rám, hogy nem tudtam többet mondani neki, pedig még sokat akartam.

Kért, hogy ne nevezzem gyilkosnak. Mint katona ölte meg a katonát nyílt csatában, de

forint szétosztásáról, nem pusztán technikai dologról volna szó, hanem a katolikus alapokról, a kongru a rendezéséről, stb. óriási fontosságú dolgokról, amelyekben a katolikusok igaza a liberális kormány harácsoló törekvéseivel szemben a napnál világosabb.

Ez a két incidens pedig eszébe juttathatná a magyar protestáns világnak, hogy nem praktikus dolog valamit pártolni és kierőszakolni azért, mert az ellen a katholicismus küzdeni kénytelen, — s nem nemes dolog a katolikus autonomia ellen elkeseredett harcot vívni, amikor ők meg a protestáns autonomia legcsekélyebb érintéseért is jeremiási siralmakba törnek ki.

### Az állam bevételek.

A félhivatalos Pol. Corr. értesülése szerint a magyar állami bevételek, mint a legközelebb megjelenendő pénztári kimutatás kitünteti, az utolsó negyedévben kedvezők, s a mult év megfelelő évnegyedének hasonló időszakával szemben emelkedést mutatnak fel, s a kormány előirányzatát túlhaladják. De még a félhivatalos Pol. Corr. is szükségesnek tartja kijelenteni, hogy ezzel a bevételemelkedéssel az 1895-iki évnegyedek hiányai még nincsenek pótolva.

### Ujabb teher.

A belügyminiszter rendeletileg kimondotta, hogy a vagyontalan betegek számára kiadott gyógyszerek árát ezentúl a községek tartoznak fedezni. Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlésben tárgyalta ez ügyet s elhatározta, hogy ezen rendelet hatályaon kívül helyezése s az eddigi gyakorlat fentartása iránt fel ir a miniszterhez. A feliratot Nagyvárad városának is megküldték pártolás végett. Az indokolásban fel van hozva, hogy a községek 80%-a magánvagyonnal nem bír s kiadásait egyedül pótdóval fedezi; továbbá hogy a mező rendőri s az állami anyakönyvek vezetésére vonatkozó törvények és rendeletek ismét oly terhet róttak a községek vállaira, hogy az ebből eredő költség szaporulat a községi adónál 20—25% emelkedést eredményezett s épen ezen törvények oly munka fellorlódást okoztak, hogy a személyzet szaporítása elől elzárkózni lehetlenség! Ime így boldogította a liberális kor-

mány Magyarországot a reá erőszakolt egyházpolitikai törvényekkel. Csekély pár százezer forint kiadásról beszéltek, a mibe a reformok kerülnek, s mellékutakon milliókra menő terheket raktak az ugy is agyon terhelt adózó polgárok vállaira.

### A népoktatásügy helyzete.

I.

A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter: minden év végén egy kimerítő jelentést szokott kiosztani a képviselőház között, a melyben az előző évi közoktatási állapotokat tárja fel. Mint-hogy azonban csak kevesek osztályrésze az a szerencse, hogy honatyák lehessenek, nemzetünk szellemi haladása, tudományos fejlődése, szóval művelődése pedig mindenkit, a ki velünk együtt érez, érdekkel, helyén valónak látjuk e legutóbbi jelentéssel egy kissé foglalkozni.

A kezeinkhez jutott jelentés nem öleli fel a közoktatás valamennyi ágát, csak a népoktatást — elemi, ismétlő, iparos iskolák és tanítóképezdek, — s így a XXIII. jelentésnek csak mintegy supplementumát, kiegészítő részét képezi.

Maga a jelentés végig lapozva, olyan benyomást tesz reánk, mint egy kép; a minthogy az is: népoktatási állapotaink millénniumi képe.

Vannak ezen a képen vonások, melyek örömmel töltenek el bennünket, vannak olyanok, melyeket jobban szeretnénk, ha ott nem volnának, sőt olyanok is, melyekre a szűgyen és felindulás arcunkba kergeti a vért, s a melyeket épen azért nem hagyhatunk szó nélkül.

Annyit általában megjegyezhetünk róla, hogy nagyon optimista szempontból van összeállítva, sokkal rózsásabb színben látja és tünteti fel népoktatási viszonyainkat, mint a milyenek azok tényleg. Száraz statisztikai adatai több helyütt azt a benyomást teszik reánk, a tág lelkiismeretre valló kimutatás olyan »vakulj millénniumi magyar!«, olyan po. hintés akar lenni a nemzet szemébe.

A jelentés négy részre oszlik. Az első azokat a tanügyi intézkedéseket sorolja fel, melyek a mult év folyamán tételtek. Ezek közül három fontosabb kelti fel figyelmünket. Az első a k i s d e d ó v á s r ó l szóló törvény végrehajtására tett intézkedés. Itt megtudjuk mindjárt, hogy az 1891. évi XV. t. cz. végrehajtása megfeneklett, de nem a »községek közönyén« és a közigazgatási bizottságoknak »az óvodakötelesek létszámának megállapítása körüli elnézésén,« hanem véleményünk szerint egyrészt a nemzetiségek féltékenykedésén, másrészt pedig a miatt, mivel a községek annyira megadózták már magukat, sok helgen 70—80%-a az egyenes adónak, hogy az állami anyakönyvi hiva-

talok beruházásai és fentartása által ujabban megnyomorított községek a kisdédóvás kedvéért magukat 3% pótdóval ismételve megterhelni képtelenek. Pedig ez a törvény nemzeti életünkre sokkal fontosabb, sem hogy finaciális okokból papíron maradni hagyhatnók! . . .

A jelentés által felsorolt többi intézkedések között mint igazán örvendetest felemlíthetjük azt, mely a magyar nemzeti karakternek »a művelődés legalsóbb foku kohójában: a népoktatásban« való kifejlésére tételtek. Ezek: hogy Magyarország egy ezredéves fenállásának emlékére 400 állami elemi iskola létesítetik.

A tapasztalás által beigazolt szomorú tény, hogy azokon a vidékeken, melyeken a magyarság a nemzetiségekhez arányitva kisebbségben van, kénytelen lévén gyermekeit az ő iskoláikba adni, lassankint fajilag elkallódott s beleolvadt az illető nemzetiségbe. Így lettek a Szilágyiakból Selegianuk, a Kisekből Chisiuk, a Perényiekből Perényiuk, a Papokból Popuk stb. S ennek daczára volt erkölcsi bátorságuk tyarlármázni a külföldet a barbár magyarok tyarnizmusával és erőszakos magyarosításával.

Ennek a türehetlen állapotnak akarja elejét venni a közoktatási kormány a millénniumi iskolák felállítását; miért is úgy helyezi el őket, hogy azokból 290 a Királyhágón tuli megyékre, hol legnagyobb a veszély, 110 pedig az éjszakai és éjszaknyugati nemzetiségek lakta vidékekre esik.

De ha Montecuculi hadvezér szerint a háboruhoz pénz, pénz és pénz kell; ugy mi is elmondhatjuk, hogy ennek a tervnek megvalósításához tanító kell. Már pedig a közoktatási miniszter jelentése további folyamán tanító hiányról panaszkodik. Magyarországon ugyanis jelenleg 670 tanítói állás van üresedésben, 2,229 nem képesített egyénekkel betöltve, és még ezen kívül 4,300 tanítóra van szükség, hogy az 1868. évi XXXVIII. t. cz. mely szerint egy tanítóra ne bizassék több tanuló 80-nál, végrehajtható legyen. Összegezve ez adatokat, jelenleg 7,189 tanítóra van nálunk szükség, hogy a népoktatás menete a törvény intencióinak megfelelő legyen.

A hatodik főben járó intézkedés meglételénél ugyanazon intenció vezette közoktatási kormányunkat, mint az előbbinél.

Főztudomású dolog, hogy közoktatási kormányunk minden törekvése, hogy a nem magyar tannyelvű iskolákban az államnyelv tanításában csak valami csekély eredményt is érjen el, hajótörést szenvedett a nemzetiségek fanatizmusán. Ezekben a nemzetiségek által felállított iskolában, melyek paréj módra termettek mindenütt, nem annyira felekezeti érdek, mint faji motivumból a magyar nyelvoktatás a nemzetiségek nyelvén történvén, az eredmény a legtöbb esetben egyértelmű volt a semmivel.

Ezen a bajon iparkodott segíteni a vallás-

már azt is megbánta. Azért ajánlja most fel segítségét; tudja, hogy nem sokára nagyon szomorú helyzetbe jutunk.

Sokat beszélt még. Utoljára kis leányomat kérte. Apja akar lenni; esküdött, hogy boldoggá teszi, felneveli szépen. Kötelessége ez neki nyugtassam meg lelkiismeretét, adjam oda leányomat.

Mikor ezt a kérését is hidegen megtagadtam, valami kísérteties fény villant meg a szemében. Ugy féltem tőle. Magamhoz szoritottam Annuskámat, nem eresztettem el még csak ott volt. . . .

Mikor öled meg már azt az embert apám? Nyílt csatában, ugy mint ő az én férjemet?!

Alig lesz már arra idő Anna! Pár nap múlva letesszük a fegyvert, s azután haza megyünk és el kell felednünk mindent.

Én nem tudok felejteni. S te sem feledheted el, mire esküdtünk akkor, midőn az ősi kuriát elhagytuk, és ebbe a szerencsétlen faluba költöztünk. Ugye emlékszel? »Nem hagyjuk el egymást soha és megbosszuljuk egymás halálát!«

Sok minden meg változott azóta leányom meg kell változnunk nekünk is. Ne légy igazságtalan az iránt a katoná iránt, ő csak kötelességét teljesítette, meg kell bocsájtanod neki.

Te megbocsájtatsz, ha akarsz: én nem tu-

dok. Megölöm én, még ma, találkozunk a férjem sirjánál, azt mondta eljön.

Köszönt, lovához sietett és elvágatott a vár felé.

Férjének öreg inasát találta a várnál, a kunyhóban, melyet oda a kis domb mellé építettek, mely alatt az a drága halott nyugszik. Hosszu fekete ruhát vett fel, revolvért akasztott öve mellé és várta mikor érkezik meg az orosz tiszt. Várt sokáig, s mikor látta, hogy nem jön senki, zokogva borult a sirra. Majd halkán figyelt, mintha tanácsot akarna kérni attól, a kit a hantok takarnak. Azután megindult a falu felé.

Olyan sajtáságos gondolatok foglalkoztatták elméjét, fájó érzés szorongatta szívét a mint közeledett a kis paraszt ház elé, a hol gyermekét hagyta.

Idegesen lökte ki a nyitott utcaajtót, csendesen lépett a szobába, a hol kis leánya ilyenkor édesen szokott aludni.

A nyoszolyán egy sovány paraszt lány fekdült, a kis ágy üres.

Sikoltva rohant az ágyhoz, megtapogatta, hogy nem csálnak-e szemei. Csakugyan nem volt benne senki.

Zavaros szemekkel nézett az álmából felzavart parasztlányra, a ki csak bámult, hogy az ur-asszonyt még itt látja, hisz' a tiszt ur azt mondotta, hogy azért viszi el a kis Annuskát, mert a szomorú asszony nem jön többé vissza soha.

Az ifju nő mereven állt egy ideig az ágy előtt, gondolatait akarta rendezni.

Az az ember kérte tőlem a leányom, hogy boldoggá tehesse, hogy a lelkiismeretét megnyugtassa. Nem adtam. Különös fény csillant meg a szemében, keserű, ördögi mosoly torzította el az ajkát. . . . Az az ember a saját lelki nyugalmáért még jobban összetörte az enyémet, bizonyára elrabolta a leányomat. Apja akart lenni a gyermeknek, a ki ő miatta árva, s azért most összetörte az én lelkemet.

Kegyetlen jótett. . . .

Másképp nem is jutott volna hozzá, igaz!

Hirtelen eszébe jutott valami.

Mit mondott a tiszt, hogy hová viszi Annát? — kérdé a már majdnem siró leánytól.

Azt mondta, hogy a várhoz, mert ott vár rá az anyja.

Szónélkül hagyta ott az ifju nő a szobát, sebes léptekkel igyekezett a vár felé.

Lépteinek zajára csak az öreg szolgálva vánszorgott elé a kunyhóból.

A nő fürkésző tekintete egy pillanat alatt bejárta az egész helyet. Nem látta, akit keresett.

Elhaló hangon mondta:

Magam vagyok az oka, bosszun törtem a fejem, nem vigyáztam rá.

Fájdalmas sóhajjal térdre esett és könyes szemekkel esdekelve nézett az égre jó ideig. Azután

és közoktatási miniszter a »társalgási leczkék« behozatala által. E végből a közönséges beszédben előforduló legszükségesebb szavakat összeíratta és azok begyakorlására mintegy 100 mondatot készítettett magyar-német, magyar-román, magyar-tót, magyar-horvát, magyar-szerb, magyar-ruthén nyelven és azokat kiosztatta 100.000 példányban a tanfelügyelők útján a nemzetiségi iskolákban. Mondják ugyan, hogy ezeknek a »társalgási leczkéknek« a honoráriuma nagyon fejedelmi volt, de ez mit sem von le az ügy érdeméből. Ha a munkás meló az ő bérére, ugy a mameluk is, mert a jelenlegi kormány szekerét tolni, bizony nem valami köztisztletben álló munka.

Valjon lesz-e ennek a magyarosítási kísérletnek eredménye?

Bár lenne! Mindenesetre szomorú jelenség ezredéves nemzeti létünk alkonyán, hogy még mindig itt és így állunk.

A jelentés első része végül az 1893/94. évben a népoktatási czélokra tett adományokat sorolja fel. Kiténik ebből, hogy a hagyományos jótékonyágáról ismert kath. fő és lelkészkedő papság egymaga csak az elmúlt iskola évben 98.063 forint áldozatot hozott a népoktatás oltárára.

Az arisztokracia köréből a következő nevekkel találkozunk: gróf Wenkheim Frigyesné, br. Wodiáner Albert, özv. Majláth Györgyné, gróf Csekonics Endre, gróf Somsich Imréné, őgróf Palavicini Sándor, herczeg Windisch Grätz Lajos, de főleg gróf Károlyi Tibor, ki egymaga az elmúlt évben három iskolát állított fel.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

### A képviselőház ülése.

Január 21.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Balogh Géza, Josipovich Géza, Perczel Béni.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Erdélyi Sándor.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Következik a napirend: *A belügyi tárcza költségvetésének folytatolagos tárgyalása.*

**Kolozsvári Kiss** István felhívja a kormány figyelmét azon ragályos betegségekre, melyek az alföldi puszták, tanyák lakosait pusztítják. Megdöbbenve tapasztalta, hogy az Alföldön menyínyre terjed a trachoma. Csak Halas városában 1800 trachomás beteg van s nem történik semmi intézkedés arra nézve, hogy e veszedelmes be-

hirtelen felugrott és leánya nevét mondogatva járta be az ősi vár dűledező bástyáit.

Az öreg szolga sirva nézte azt a hajmeresztő jelenetet, melynek nem vetett véget a pirkadó hajnal sem.

\*

Az ősz huszárkapitány másnapra értesült leánya szerencsétlen sorsáról, csak hogy akkor már nem lehetett a tábor ott hagynia, körül fogták a kozákok egészen. Kísérletet akart tenni, hogy keresztül törjön az ellenen, de nem engedték meg neki. Talán azért nézett szomorúan a vár felé, leányát szerette volna látni még egyszer. A gyászruhás asszony pedig folytatta tovább veszélyes sétáját a romokon. Zavaros beszéddel sorba kérdezte a hegyi pásztorokat, hogy mikor hozzák már a kis leányát. Megállította a hegy mellett elhaladó kocsit is, folytonosan Annuskáját emlegetve.

A pásztorok lopva vitték kunyhójába a tejet, meg a cipót, hogy éhen ne vesszen.

A környéken hamar elterjedt a szomorú asszony híre, babonás dolgokat meséltek róla, félve került mindenki a helyet, a hol járt szokott.

A környékbeli babonás paraszt ma is látja a romok között a gyászruhás alakot, áhítatosan emeli meg kalapját, ha a hegy mellett elhalad, s ha csak szeret teheti, elmondja a *muera tristra* — a szomorú asszony — történetét a kocsis hátulján ülő hitetlen nadrágos embernek.

tegség terjedésének eleje vétessék. Pedig 5 már ezelőtt hét évvel is rámutatott a bajokra.

Szerinte szükséges volna az egész Alföldet hivatalos megfigyelés alá venni, mert a tanyákon és pusztákon az egészségügy valóban borzasztó. (Igaz! Ugyvan! a baloldalon.)

Felhívja a kormány figyelmét az állategészségügyre is, mely valóban az egész Alföldön botrányos. Hogy ennek a földművelésügyre, nemzetgazdaságra minő káros hatása van, azt bővebben fejtegetnie azt hiszi felesleges.

Ezek a dolgok nem tartoznak ugyan az égető napi politikai kérdések közé, de azt hiszi, hogy nem kevesebb fontossággal bírnak, minő bármelyik kérdés. (Igaz! Ugyvan! a baloldalon.)

Az ugynevezett tanya-kérdés, hogy hova telepedjenek le a lakosok, igen nagy fontossággal bír. S mit látunk, azt, hogy e kérdésre legkisebb figyelmet sem fordítanak. Nem törődik vele sem a belügyminiszter, sem senki. Pedig a tanya nem kis erősségét képezik a nemzetnek! (Igaz! Ugyvan! a baloldalon.)

Érinti a szociális kérdést is fejtegetéseiben s azt mondja, hogy a mezőgazdasági munkások tulajdonképpen csak álszociálisták, mert sehol sincsen a gazda s a munkás között oly jó és szoros viszony, mint épen a mezőgazdaság terén. A gazda érdeke a munkás érdeke is és viszont.

Tagadhatatlan, hogy vannak bajok, de azok kevés áldozattal orvosolhatók.

Áttérve a közigazgatás birálatára, azt mondja, hogyha azon mérték szerint itéli meg a közigazgatást; a jó adminisztráció jó kortes eszköz is, akkor azt kell mondani, hogy nálunk az adminisztráció nagyon is jó. (Nagy derűtség.)

A kormány minduntalan a néppárttal ijeszti az ellenzékét s viszont. Mire való ez? Azzal csak a néppártnak tesznek szolgálatot.

Apponyi ajánlatát a maga részéről örömmel fogadta, mert tiszta választások szükségesei legelőször is ahoz, hogy az ellenzék ily mértékben érvényesülhessen.

A tételt nem szavazza meg.

**Hodossy** Imre azon nehéz helyzetről szól, melyben a köztisztviselők vannak. Minden hatalom a kormány kezében összpontosul, mely ugyszólván főispánjaival kormányoztatja az országot. A köztisztviselőnek pedig respektálnia kell a főispán intencióit, hisz sorsa annak kezébe van letéve. Igen, de másrészt ott a törvény, mely néha egészen mást rendel, mint a főispán akar. Szakadatlan nálunk az ilyen collisio officionis. Ő az ilyen szegény köztisztviselőt csak sajnálni tudja.

Ily körülmények között azután nem lehet csodálkozni azon, ha a közigazgatás rosz. Hiszen ha panaszok tételnek is, a belügyminiszter a panaszokat figyelembe nem veszi, hanem menti a bűnös tisztviselőt.

Képzhetők, hogy azokra nézve, akik szemtanúi voltak a girálti és stomfai eseményeknek, minő lélekemelő hatással vannak a belügyminiszteri nyilatkozatok.

Ő egyáltalában véve azon véleményben van, hogy közigazgatásunk rendszere már alapjában véve rosz; a költségvetési nem szavazza meg. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

**Elnök** az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után

**Ugron** Gábor szólal föl. Beszéde elején megemlékezik arról, hogy a hivatalos lap mai száma közli, hogy ő felsége Guitenberg lovagot vasuti miniszterré nevezte ki.

A kinevezést ellenjegyezte Badeni. Kérdi a kormánytól, hogy ez az osztrák kinevezés mit keres a magyar hivatalos lapban?

Fejtegeti azon rendszert, melybe a közigazgatást 1867. óta belekényszerítették. Minden hatalmat az állam részére vindikáltak, hogy a népet jogaiból annál könnyebben kiforgathassák.

Igaz, az államnak hatalommal kell bírnia, de ezt az erőt, ezt a hatalmat nem szabad a népakarat, a közérdek s a törvények ellen alkalmazni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Minden nemzetnek arra kell törekednie, hogy életműködése számára minél több intézményt teremtsen. S mit tapasztalunk e z irányban. A nemzet ki van zárva minden intézményből; csupán miniszteriumában és

parlamentjében él. Lehet-e tehát életműködése egészséges?

Magyarországon a nép érdekeivel, a milliók bajaival senki sem gondol; a hivatalnokkar nem törődik vele s intézményeinkből maga a nemzet pedig ki van zárva.

A népek a hatalmasokkal szemben soha sincs igazsága. A törvények pedig csak úgy érnek valamit, ha a nép nemcsak féli, de tiszteli és szereti is. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

De mikép szeresse a törvényeket, ha látja, hogy azok érdekeikben nem hajtatnak végre, azt a hatalmasok lábbal tiporják. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Mikor látja, hogy a hatalmasok a törvény megtörésére a kormánytól nyerik az impulzust? Mikor látja, hogy egész közigazgatásunk nem más, *mint politikai czinkosság*? (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Nálunk a közigazgatás ellen már nem is panaszkodnak, hiszen tudja mindenki, hogy minden panasz ugy is hiába!

Amióta a közigazgatásba is belevitte a kormány a politikát, azóta az állapotok valóban botrányosak. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Most ejtették meg a megyei tisztújítást. Miben áll nálunk a tisztújítás? Abból, hogy a főispán felelőség nélküli hatalmával kibuktat az állásokból minden ellenzéki férfit s bejuttat minden szolgálatkész a kormány hatalmáért lelkesülő férfit (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A pártérdekért Magyarországot nemcsak felhasználják, hanem már kihasználják.

Magyarországon a közigazgatásról beszélni sem lehet mindaddig, míg a miniszterelnök lesz az országban a legfőbb kortes s a legfőbb pártvezér. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Ha tanulmányozzuk Magyarországot betegségét, igen érdekes lesz ez a tanulmányozás. Megtanulhatjuk, hogy mit nem kellett volna tenni és mit kellett volna tenni, hogy működési tért nyissunk a nemzet erőinek?

A közigazgatásnak egységesnek, igazságosnak s minden politikától mentesnek kellene lennie.

De mégcsak nem is egységes, mert annyi részre van szakítva az ország, ahány megyéje van. S ahány főispán van, annyi a közigazgatási politika is.

A belügyminiszter beszédéből két dolgot jegyzett meg; azt hogy a belügyminiszter a törvényeket nem érti s azt, hogy alkalmazni sem tudja. Nagy baj az is, ha kihal az emberekből a politikai szemérem s szégyen nélkül igaznak állítanak oly dolgot is, mely nem igaz. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Hogy legyen Magyarországon biztosítva az egyesek szabadsága, mikor a hivatalnokok a magukét sem tudják megvédeni a felsőbbek tulajdonasaitól. (Zajos. Ugy van! a baloldalon.)

Magyarországon rendszerváltozásnak kell beállani, mert annyira jutottunk, hogy egyes reformokkal már czélt nem érhetünk.

Egészen friss vért kell bocsátanunk a szervezetbe, mert a mostani vér egészen megvan mérgezve a korrupcióval.

Nagyon jól tudja, hogy a kormány az ő szavukra nem sokat ad és az ő erejük kicsiny.

De nagy az ő elszántságuk és biznak önmagukban és biznak az Istenben. (Lelkes, hosszantartó éljenzés és taps. Szónokot számosan üdvözlik.)

### TÁJÉKOZTATÓ.

- Január 25. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.  
 » 26. Az ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10 órakor.  
 » 28. Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.
- Február 1. Az izr. nőegylet koncertestélye a Fekete Sasban.  
 » 1. Az első általános munkás-betegsegélyző egyelet táncvígalmja a Zöldfában.  
 » 2. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.  
 » 6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.  
 » 9. A nagyváradi ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.  
 » 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.  
 » 16. A szépitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.  
 » 16. Az önkéntes tűzoltó egyelet álarozos bálja a Fekete Sasban.  
 » 18. A nagyváradi kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.
- Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

## UJDONSÁGOK.

\* **A pápa a millenniumról.** Az Unita Catolica szerint XIII. Leó pápa a magyar nemzet ezredéves ünnepe alkalmából enciklikát fog közre bocsájtani. Az enciklika meg fog emlékezni arról a világtörténelmi misszióról, amelyet Magyarország, mint a kereszténység védőbástyája ezer éven át betöltött, továbbá a katolicizmus dicsőséges szerepéről és a magyar nemzet egyik legfőbb kötelessége gyanánt jelöli meg, hogy az egyháznak és az államnak egymáshoz való viszonya a vallás és a haza érdekében mindinkább javuljon.

\* **Vinceze napja.** Mig a hegyek telve voltak borággal s a gazda egyik főkeresetforrását képezte a bortermelés, kora tavasztól késő őszig lesték az időjárást, hogy kedvező lesz-e a termésre. Különböző napokhoz jóslatokat fűztek s abból merítettek reményt, hogy szüretkor bőven eresztenek a gerezdek. Vinceze napjára közmondásá vált a jóslás, hogy:

Ha fénylik Vinceze,  
Megtelik a pince

vagyis ha Vinceze napján enyhe idő van, s megcsordul a ház eresze, bő szüretre készülhetnek a gazdák. Ma van Vinceze vértanu napja, de bizony az a piczinke féreg milliárdjai úgy elpusztították a hegyeinket, hogy manapság a legtöbb helyen csak tengeri terem a szőlő helyett. Majd talán, ha sikerül nemesebb venyigével benépesíteni a hegyeket, feljül a közmondás is.

\* **Az özvegy trónörökösne menyasszonyi ruhája.** Stefánia özvegy trónörökösne menyasszonyi ruhájából misemondó ruhát varratott a jeruzsálemi szent sirtemplom számára. A jeruzsálemi osztrák-magyar konzul új év napján adta át az illető templomnak a kegyeletes adományt.

\* **A mai közgyűlés.** Érdekes, zajos napja lesz ma a városházán a törvényhatóságnak. A ma délután 3 órára összehívott rendkívüli közgyűlésen határoznak a városatyák a már pár év óta huzódó fizetés javítás kérdése felett. Hogy érdekes vita lesz, arra az eddigiek után ellehetünk készülvén. A fizetésjavítás ellen kevés város atya van, de igen sokan helytelenítik a tanács által előterjesztett skálát a fizetés javításról, mert éppen azoknak a tisztviselőknek és alsóbb állású alkalmazottaknak az igaz megélhetése nincs figyelembe véve, akiknek legégetőbb szükségök van a fizetés javításra. Így aztán valószínűleg nem egy tételét korrigálni fogják az előterjesztésnek.

\* **Szent János ereklyéje a Mátyás templomban.** A budavári Mátyás templomnak vasárnap január 26-án ünnepe lesz. Alamizsnás szent János nevenapját szentelik meg, a kinek csontjait hosszú ideig a templomban őrizték s egyik karja csontjai még most is itt vannak. A relikviákat Mátyás király kapta Byzanciumból, 1541-ben szállították el a budai Mátyás-templomból Pozsonyba s csak az egyik karja maradt itt. Vasárnap, az emlékünnepe alkalmából d. e. 10 órakor nagy mise lesz, ezután alkalmi prédikáció s jótékonycélokra való adakozás. Az ereklyét a templom egyik mellék oltárán közszemlére teszik.

\* **A Zágrabi zászlósértők ünneplése.** Belovárról tegnap bocsátották ki ama zágrábi diákok egyrészt, akik a zászlósértés miatt kerültek a fogságba. A diákok Zágrábba érkeztek, a hol nagy ovációkkal fogadták őket. Az államvasutak pályaudvarán mintegy 500 főből álló tömeg várta őket, a mely a vonat megérkezésekor harsogó zsvió kiáltásba tört ki. A rendőrség minden erejével azon volt, hogy elnyomja a tüntetést, de ez semmiképpen sem sikerült. A diákok a pályaudvarról hosszú menet élén kocsiztak aztán a városba. A Starcevic-ház előtt s Frank képviselők háza előtt megismétlődtek az ovációk. A tömeg aztán a Jellasicstérre iparkodott, hogy Tomassich képviselő há-

za előtt folytassa a tüntetést, hanem a rendőrségnek ekkor mégis sikerült a demonstrálókat szétzavarni. Ez alkalommal két letartóztatás is történt.

\* **A reáliskola épületének átvétele.** Megemlítettük már, hogy a főreáliskola palotájának átvételét megkezdték. Hosszu, nehéz munka után már befejezték a költségvetés alapján az építő Knapp Ferencz számadását, mely szerint mintegy 7 ezer forint megtakarítás mutatkozik. Holnap, január 23-án délelőtt 9 órakor kezdik meg az épület minőségének felülvizsgálatát s azután átveszi a város a monumentális épületet. Szakértők általában igen olcsó építkezésnek mondják a főreáliskola és községi polgári iskola palotáját; amennyiben a majdnem három emeletnek megfelelő épületnél egy négyszögletes terület beépítése csak mintegy 100 frtba került a városnak. A holnapi felülvizsgálatnál Rácz Mihály főjegyző, Rimanóczy Kálmán építész, Bózkóy Béla vasuti főmérnök, Szeghalmy Bálint vállalkozó, Busch Dávid főmérnök, dr. Hoványi Ferencz v. főorvos, ifj. Rimler Károly főkapitány, Krüger Viktor reáliskolai igazgató, dr. Tóth Mihály polg. iskolai igazgató, Csordacsics Ferencz építész és Knapp Ferencz építész vesznek részt.

\* **A drágasági pótlék.** A városi tisztviselők, kezelő- és segédszemélyzet, továbbá a községi tanítók és tanítónők részére a város törvényhatósága megszavazta az 1895. évre is a drágasági pótlékot. Mint értesülünk, a belügyminiszter véleményezés végett leküldte az ügyet Beöthy László főispánhoz, aki melegen ajánlta a közgyűlési határozat jóváhagyását. A városi pénztár olyan kedvező állapotba jutott az elmúlt év utolsó szakában, hogy a körülbelül 21 ezer frt drágasági pótlék valószínűleg a megtakarításokból ki fog telni. Kihátás van rá, hogy néhány nap alatt leérkezik a minisztertől a drágasági pótlékot jóváhagyó miniszteri leirat.

\* **Eljegyzés.** Paeséri Kaszonyi Béla m. kir. pénzügyigazgatósági számellenőr folyó hó 19-én jegyezte el Barothy Fani kisasszonyt Dr. Barothy Ákos unoka hugát.

\* **Az ipartanács tagjai.** A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara értesíti az alispánt, hogy Biharvármegye II. foku iparhatósága mellett működő ipartanácsba az 1896. évre a kamara részéről rendes tagokul Huzella Gyula és Óváry Lajost, póttagul pedig Bodnár Sándor és Rozslay Géza beltagekat választották.

\* **A rejtélyes czilinder.** A szerb királyi udvar marsall-hivatala sajtóságos hirdetést tett közzé az összes ujságokban. Találatot — ugymond a hirdetés — a legutóbbi udvari bál után a báltermekben egy ujdona-tuj czilinder, amelyből hiányzik a tulajdonos. A becsületes tulajdonos kéri, hogy illő jutalom lefizetése mellett vigye el a cilindert. Természetesen, hogy mielőtt a hirdetést közzétették, az udvar bölcsei sokáig törték a fejüket, hogy a czilinder vajjon kié lehet, azonban a rejtélyt megfejteni nem tudták. Így most a hirdetéshez folyamodtak. De ugy látszik, ez sem vezet eredményre, mert az az ur, aki hajadonfővel távozott az udvari bárról, semmiképpen sem akar jelentkezni.

\* **A Parobek-gát megvédése.** Az uszoda mellett levő u. n. Parobek-gát az utolsó években a Körözs alámosása által igen megrongáltatott, úgy, hogy komoly veszélylyel fenyegeti a felette levő három házat és telket. A város a gát kijavítására az illető háztulajdonosokat kötelezte. Tegnap volt a gát kijavítása ügyében a helyszíni szemle, melyen a város képviselőin és az érdekelt háztulajdonosokon kívül a gyulai folyammérnökség részéről Pósa Károly m. kir. mérnök volt jelen. A szakértők megállapították, hogy igen sürgősen intézkedni kell a gát megerősítésére nézve. Nem szükséges azonban a partfalakat lebontani s új czölöpözéseket alkalmazni, mert a mielőbb alkalmazott kőhányás által a veszélynek elejét vehetik. Ebbe ugy Szabó Gyuláné, Beczkay Arthur és Gyurkovits Ágoston közvetlenül érdekeltek, valamint a többi háztulajdonosok és a város képviselői is beleszóltak. A kőhányást a városi mérnöki hivatal eszközölte.

\* **Egészségtelen üzlethelyiségek.** A rendőrvososi hivatal megkezdte az üzletek, vendéglők közegészségügyi vizsgálatát. Tegnap V.-Olaszi egyrészenek ilyen helyiségeit vizsgálták meg. Az eredmény nem a legkedvezőbb. Egyes helyiségekben olyan állapotokat találtak, a melyek nemcsak a köztisztasági szempontból esnek kifogás alá, hanem határozottan közegészségellenesek. Az ilyen helyiségek ellen azonnal megteszi a kapitányi hivatala a szükséges lépéseket.

\* **Járvány a megyében.** Dr. Popovits György megyei főorvos beterjesztette az alispánhoz a megyében január 1-től 15-ig előforduló járványos betegségek kimutatását. Vörheny uralkodott: Henczida, Margitta, Kotyiklet, Peczeszöllős, Derecske, N.-Léta, Bihar, Pócsalaka. Hasi hagymáz: Csökmő, N.-Léta, Derecske községekben. Kanyaró: H.-Bagoson, N.-Bajomban, Konyáron, Mesi pusztán, Széltallón, Bártfálnán, Darvason Végre roncsoló toroklob uralkodott: Sáránd, Konyár, Derecske, Csökmő, B.-Ujfalú, Darvas, M.-Telegd és Szarvas községekben.

\* **Vád alá helyezett szintársulat.** Az Országos színészegyesület igazgató tanácsa fegyelmi vizsgálatot indított a pozsony-temesvári szintársulat ellen, mert az a vidéki színészet bajainak orvoslását kérte a belügyminisztertől. A vád alá helyezett szintársulat mellett mostsorra állást foglalnak a többi társulatok is és mozgalmat indítanak a tanács e határozata ellen. Tiltakozó jegyzőkönyvet köröznek, amelyet a debreczeni, győr-soproni, pécsi, lőcsei, szabadkai, zombori és szegedi szintársulatok tagjai már alá is irtak.

\* **A gyógyszerum elárúsítása.** A diphteria-gyógyszerummal való sikeres gyógyítását tanúsító, naponta szaporodó tapasztalatokból a belügyminiszter azt következteti, hogy a diphteria-szerum, a mai kereslete állandó lesz minélfogva elárúsítását közegészségügyi szempontból szabályozza. Gondoskodik róla rendeltetésben, hogy ezen oltóanyag megbízható minőségben s lehetőleg hozzáférhetőleg álljon a közönség rendelkezésére, bár a gyógyszerárban való köteles tartását ezuttal még nem rendel el.

\* **Uj katolikus kör.** A hivatalos lap mai száma közli a csatári katolikus népkör alapszabályainak jóváhagyását. A népkör megnyitása a közel jövőben várható.

\* **Vonatkésések szaporodása.** A magyarországi főbb vasutakon, a vasuti és hajózási felelősség összeállítására szerint, a személyszállító vonatknál előfordult késések száma a magyar államvasutak által mozgósított 32.085 vonat közül 1577 esetre, a déli vaspálya 1978 vonatánál 145, a kassa oderbergi vasut 1860 vonatánál 81, a győr-sopron-ebenfurti vasut 310 vonatánál 18, az aradi és eszanádi egyesült vasutak 1.053 vonatánál 115, a szamosvölgyi vasut 320 vonatánál 15 volt. A késések száma a novemberi esetek számához képest mintegy 1.6 százalékkal emelkedett.

\* **Az Erzsébet leányvárház számára a karácsony ünnepekre adakoztak:** Dr. Schlauch Lőrincz 6 Eminentiaja 50 frt. Méltóságos Pável Mihály 20 frt. Özv. báró Gerliczy Félixné ivén: Hunyady gőzmalom részvénytársaság 3 zsák liszt és 25 kiló dara. Moskovics Adolf és fia 1 zsák liszt és zsák árpa gyöngy, 1 zsák köleskása. Dr. Kornstein Lajosné 5 frt. Géczy Lajosné 1 zsák tengeri és 1 frt. Lobotka Istvánné 2 frt. Schadeberg Béla 1 hordó ecet. Plander Sámuelné 1 frt. Szima Jánosné 1 frt. Sonnenwirth Ignác 100 darab csinos játék. Voszka Ferenczné 2 pár cipő. Emilia gőzhengermalom 3 frt. Dösliné és egy káposztás hordó. Báró Gerliczy Félixné 3 zsák burgonya, 27 darab kalács és 10 frt. Egy katolikus pap 5 frt. Schiffner Ede 10 liter kása, 10 liter bab és 5 frt. Zeley János 20 liter bab és káposzta. Andrassy János 3 frt. Dr. Fraknoi Vilmos 10 frt. Dencs János 2 frt. Gróf Bathányi Józsefné 5 frt. Sal Ferenczné ivén N. N. 1 frt. Dr. Konrad Márkné 5 frt. Heringh Sándorné 1 frt. Nyiry Györgyné 1 frt. Sal Ferencz 27 kiló bab, 10 kiló dió és 2 frt. Gabrieli Lajos 2 frt. Dr. Fráter Imréné 2 frt. Kiss Elekne 1 frt. Mezey Vilma 10 liter bab 50 drb mézes kalács, egy kosár alma. Darvasy Lajosné ivén: Kenéz Sándorné 1 frt. Szentléleki Kálmánné 1 frt. Prileszky Pálné 1 frt. Grünwald Simon 1 frt. Darvasy Lajosné 3 font milli gyertya. Kunyhossy Jánosné ivén: Freyberger A. 3 pár keztű. Schmardáné 60 kr. Beliczay Ferenczné 40 kr. Erkeserűi Endre 50 kr. Fröhlichné 40 kr. Wurst czég 5 koszoru füge, 20 narancs. Özv. Giraud Ottomárné 1 frt. Stern Lajos 6 pár papucs. Spitzer Testvérek 2 darab kendő. A. B. 30 kr. Ajtai Gyula egy gyermek ruha, 4 pár kesztyű és 4 mat. pamut. Rosenweig Róza 20 kr. Vályi Józsefné 1 frt. Schwarz Farkas 20 kr. Rosenthal Jánosné 30 kr. Fröhlich Józsefné 20 kr. Leitner Lázár 20

Mihálykői Sándorné 30 kr. Egy valaki 30 kr. Lánszky 34 kr. Czeglédi Sándorné 1 frt. Hirschman Edéné szalon cukor és 6 liter mogoró. Szakács József. né 30 kr. Kovács Margit 20 kr. Sztaril Mária 1 frt. né 30 kr. Ignáczné 1 frt. W. E. 40 kr. Kertész Iné. 20 kr. Simkovics Ignáczné 1 frt. W. E. 40 kr. Kertész Iné. 20 kr. Szabó Józsefné 50 kr. Gyurkovics Kornélné 1 frt. Kolbay Lajosné 20 kr. Tóth Ferenczné 50 kr. Szandcz A. 4 darab kendő. Özv. Papolcyné 30 kr. Erődi cukrársz hab cukrot. Özv. Schöfferné 30 kr. Rimler Károlyné ivén: Stadtrucker Mihályné 20 kr. Polnik Mihályné 1 frt. N. N. 20 kr. Mózes Imréné 50 kr. Sztavenik Ferenczfrt N. N. 20 kr. Mertz Nándor 50 kr. Rimler Károlyné 50 kr. né 50 kr. Mertz Nándor 50 kr. Rimler Károlyné 50 kr. Janky Józsefné 1 kiló cukorkát, 2 koszoru füge 2 kiló szent-János kenyér, 1 csomó karácsony fára gyertya. Kunz Gusztávné 30 méter karton, 5 drb hárász szoknya. Özv. Dr. Lukács Jánosné 2 frt. Wöber Jánosné 5 frt. Özv. Dr. Lukács Jánosné 1 frt. Rádl Ödönne 1 frt. Dr. Máyer Ágostonné 10 liter dió és 1 frt. Tóth Jenőné 2 frt. Nagy Lajosné 2 frt. Molnár Lajosné 2 frt. Markovics Antalné 4 véka alma és 20 liter zsir. Paksy Gusztávné ivén: Rákossy Viktorné 1 frt. Özv. Péntes Imréné 30 kr. Nádasy Ferenczné 50 kr. Paksy Gusztávné 1 frt. Bóhm Ferenczné ivén: Benesik Sándorné 1 frt. Pap György 50 kr. Murg Péter 20 kr. Lőrincz Mózesné 50 kr. Ifj. Szépp János 20 kr. Lengyel Lajos 10 kr. A. Kovács András 10 kr. Szerencsy Mihály 10 kr. Halmazsán D. 50 kr. Roskovics Béláné 1 frt. Fekete Péter 20 kr. Kovács István 10 kr. Revoczky Béla 50 kr. Darayné 1 forint. Czillej Ignácz 50 krajczár. Schwarz Sámuelné 50 krajczár. Papp Tógyer 10 krajczár. Moskovics Ignácz 25 kr. Földi János 25 kr. Olariu Vazulné 50 kr. Veres Béláné 1 frt. Oláh János 50 kr. Bóhm Ferenczné 1 frt. Fráter Béláné ivén: Özv. Szelle Imréné és Beresóné 50 kr. Végh Józsefné 50 kr. Kalmár Ignáczné 20 kr. Özv. Székely Károlyné 20 kr. Fráter Loránd 20 kr. Harstein Lipótné 15 kr. Feldmann Jolán 20 kr. Többen 15 kr. Csányi Józsefné 10 kr. Lunerér Károly 10 kr. Dr. Fráter 50 kr. Jakab Mihályné 10 kr. Dr. Fonné 20 kr. Bitti 25 kr. Kenye 25 kr. Nagy Károly 20 kr. Marjai 10 kr. Gáspárdi Gyuláné 30 kr. Mátray Istvánné 50 kr. Beresek Rozvány Erzsébet 1 frt. Huzella Gyula babák, játékok stb. Báró Wildburg Adolfné 2 frt. Sébestyén Lajosné 1 frt 50 kr. Knapp Ferenczné 2 frt. Kalenda János babok, játékok stb. Schlauch Jozefin 5 frt. Rubicsek Katalin 5 frt. Grunwald Henrikné ivén: Stacho Jenőné 2 frt. Gosztonyi Ferenczné 50 liter bab. Fröhlich Józsefné 50 drb. mézeskalács. Alacs Árpád 1 üveg likőr, 1 torta és sütemények. Florucz Jánosné 1 frt. Kádár és Kiss 10 kiló rizskása és 100 drb cukorka. Grunwald Henrikné 12 liter bab, 10 liter dió, egy tábla szappan, 3 liter méz, 40 darab narancs, 6 üveg befőtt és 2 frt. Báró Luzsinszky Lenke 1 frt. Báró Luzsinszky Etelka 1 frt. Des Escherolles Kruspér Sándorné 1 tábla szappan, félzsák aszalt alma, 20 liter bab, 10 liter tarhonya, 6 db. kappan. Lukács Antal 10 frt. Vértessy Andorné ivén: Ember Emanuelné 1 frt. Molnár Gyözőné 1 frt. Barátky Gyuláné 20 kr. Farkas Józsefné 1 frt. N. N. 30 kr. R. E. 30 kr. Verner Károlyné 50 kr. Beczkay Arthurné 1 frt. Anlauf Jánosné 1 frt. Száhlender Károlyné 1 frt. Geisberg Emma 100 fő káposzta és 24 drb zsebkendő. Imre Jánosné ivén: Dibs Lajosné 1 frt. N. N. 1 frt. Mihelyi 50 kr. Kemfner Mórné 50 kr. Mihelyi Mórné 50 kr. Kandel Józsefné 1 frt. Tepper Károlyné 50 kr. Kollinerné 50 kr. Ausländer Berta egy vég szallag. N. N. 20 kr. Özv. Imre Jánosné 50 kr. Bunyitay Vincze 2 frt. Andrényi Lajos 10 frt. Arany Sándorné 1 véka burgonya. Páll Gáborné ivén: N. N. 50 kr. N. N. 50 kr. C. J. 50 kr. N. N. 50 kr. Oláh Róza 50 kr. Vella Pál 3 frt. Páll Irén 50 kr. Nagy Mórinczné 1 frt. A jószívű adakozóknak ezuton is köszönetét nyilváníja az árvaház gondnokasága.

## Margit levele.

1896. jan. 21.

Kedves Szerkesztő Ur!

Először is kikötöm, hogy ezt a levelet csak úgy olvashatja el, ha nem teszi ki az újságba.

Mert tudja kedves Szerkesztő ur ez tulajdonképpen teljesen magán ügy, a miről most írok és a Szerkesztő urnak is csak azért mondom meg, hogy nevéssen egyet rajta.

Azzal az unalmas dologgal kezdem, hogy künn voltam tegnap a jégen.

Nem az unalmas, hogy künn voltam a jégen, mert ha azt írom megharagszik Rátkay bácsi, hanem az unalmas, hogy én megírom, hogy a jégen voltam, mikor az egész természetes dolog.

Tehát, — azért is megegyszer — künn voltam a jégen és koresolyáztam egy darabig hol magamba, hol a lányokkal, azután néha-néha egyik másik jogászszal.

Csak hogy nekem sehogy sem tetszett ez a néha néha és különösen nem tetszett az, hogy a Gabi csak egyetlen egyszer koresolyáztott velem, azután állhatatosan és egész tüntetőleg hátra maradt.

Ugy hiszem jogom van mondani, hogy »tüntetőleg« mert a kívül olyan bizalmasan vagyunk, mint a Gabi énvelem, — hiszen tudja a Szerkesztő ur — annak más kötelessége is van, nemcsak az, hogy egyszer körülvezessen a pályán.

Ugye igazam van?

Irénye ugyan azt mondja hogy nincs igazam de ő nem ért még ehhez, azután meg másért is mondja . . . !

Hát én úgy akartam azon a »kinos« helyzeten segíteni, hogy mikor Gahi közel volt hozzám e l e s t e m .

Gabi nagymosolyogva oda is szaladt, hogy fel-emeljen, de nem hogy segített volna rajtam, hanem még ő is elesett. Akkor én felugrottam hirtelen és vártam még ő is felkel, de a nagy sietséggel megjárta, mert leesett az egyik koresolya a lábáról Utoljára is nekem kellett a kezem odanyujtanom, hogy eljuthasson a padhoz.

Látta volna Szerkesztő ur milyen zavarban volt. . . hogy pirult. . . ! Én meg eltakartam a zsebkendővel az arcom és úgy nevettem. Szerkesztő ur nem nevetett volna?

Gabi erre fölötötte a koresolyáját és elkezdett bognizni, vagy hogy is mondják. Meg akarta mutatni, hogy tud koresolyázni. És ismét megjárta, mert megint leesett a koresolyája. De akkor már igazán nagyot esett, alig mertem nevetni, mert láttam, hogy mérges. El is ment mindjárt haza. — Jaj de sokat mulattunk már otthon ezen az eseten Szerkesztő ur!

Szegény Gabi sajnáltam is egy kicsit.

Különbem nem bánom ha kiteszik, mert egy idő óta nem tudom én hogy vagyok vele. Legalább megtanítják egy kis udvariasságra.

Szerkesztő ur szeret koresolyázni?

Miért nem jön ki a jégre?

Hidje meg, olyan jól mulatunk néha. Nem muszáj mindig abba a füstös szerkesztőségbe lenni Jöjjön ki holnap, én is ott leszek.

Viszontlátásra.

Margit.

## Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

**Kiss Dávid** kereskedése Fő-utca,  
**Somenwirth-léle** bazárban Fő-utca,  
**Kádár és Kiss** cégégnél Kishíd-fő,  
**Kutasi B.** papirkereskedésében Uri-utca,  
**Pauker Dániel** papirkereskedésében Kis-piac,  
**Reich Sándor** vegyeskereskedésében Szent-János-utca,  
**Mezey János** fűszerkereskedésében Körös-utca.  
**Reich Antal** kereskedése Nagy-Fürdő-utca.  
**Frankl Mari** tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.  
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.  
Ugyanezen helyeken előfizetéseket is elfogadottnak.

## VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.

**Püspökladány-Budapest** felé gyorsvonat 8<sup>45</sup> regg., 2<sup>20</sup> éjjel, személyvonat 11<sup>32</sup> d. e., 2<sup>22</sup> d. u., 11<sup>04</sup> éjjel.

**Kolozsvár** felé gyorsvonat 7<sup>15</sup> este, 2<sup>00</sup> éjjel, vegyesvonat 12<sup>05</sup> d. u., személyvonat 3<sup>38</sup> délután, 2<sup>06</sup> éjjel.

**Csaba-Arad-Szeged** felé személyvonat 10<sup>20</sup> d. e., 4<sup>25</sup> d. u., vegyesvonat 7<sup>30</sup> este.

**Belényes-Vaskóh** felé vegyesvonat 4<sup>25</sup> reggel, 1<sup>43</sup> d. u.

**Érmihályfalva** felé vegyesvonat 6<sup>45</sup> r., 4<sup>35</sup> d. u.

**Ósi-Kót-Gyoma** felé személyvonat 6<sup>55</sup> r., vegyesvonat 2<sup>40</sup> d. u.

Vonat érkezik Nagyváradra.

**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7<sup>08</sup> este, 2<sup>12</sup> éjjel, vegyesvonat 7<sup>15</sup> r., személyvonat 3<sup>12</sup> d. u., 1<sup>48</sup> éjjel.

**Kolozsvár** felől gyorsvonat 8<sup>38</sup> regg., 2<sup>10</sup> éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11<sup>17</sup> d. e. 10<sup>44</sup> éjjel.

**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8<sup>30</sup> r., személyvonat 9<sup>32</sup> d. e., 5<sup>30</sup> d. u.

**Vaskóh - Belényes** felől vegyesvonat 11<sup>05</sup> d. e. 9<sup>09</sup> este.

**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8<sup>10</sup> r., 9<sup>44</sup> este.

**Gyoma-Kót-Ósi** felől vegyesvonat 10<sup>05</sup> d. e. személyvonat 8 este.

## T A N Ű G Y .

### A kiseddóvó rendszer bünei.

A szegedvidéki tanítói kör gyűlésén igen érdekes felolvasást tartott Fábíán Irma a kiseddóvó ezer bajáról, sok hibájáról.

Érdekes dologról beszélt s égetően aktualisról,

melyet ha kissé erősebben vesszünk szemügyre a »minden legjobb rendben találtatott« piperés burka alól kellemetlen tapasztalatok rinak elő.

A jelentések szerint »minden rendben találtatott.«

Ez a »minden« nagyon misztikus szó, egyike a legmisztikusabbaknak, mely a miniszteri irodák száz edényü retortájában ki és beiktatódott valaha.

A kiseddóvók »minden«-ét körülbelül a következőkben kellene összefoglalni:

Otthon, egészséges, barátságos otthon a gyermekek számára, a kiket azért küldenek oda szüleik, hogy testük-lelkük nevelődjön, izmosodjék. Pontos, lelkiismeretes teljesítése az ovónók kötelességeinek. Oktatás a kiseddóvós legújabb tapasztalatai szerint. A kerületi igazgatók részéről a pontos felülvizsgálás és javítása a rejtett hibáknak.

Ez volna a »minden.«

A »minden« rendbentalálása első sorban is azért nem igaz, mert a felügyelés hiányos. Vannak kiseddóvók, melyeket 8—10 év alatt nem látogatott meg a felügyelő, kinek pedig a miniszteri rendeletek, szaklapok és munkák tanulmányozásán kívül más kötelessége nincs.

Az óvoda felügyelő-bizottságai ennek a rendszernek a legkomikusabb teremtményei. Tagjai javarésztben nem értenek a kiseddóvó neveléshez és megvannak hatva a vizsgálatokon ledarált versektől, melyek épp csak arra jók, hogy leplezzék egész év alatt elkövetett könnyelmű büneit az óvónónek.

Az óvók rendszere ma röviden a következő:

Egy szűk, egészségtelen »terem«-ben összezsúfolnak 150—200 gyermeket, a kikkel a »nagysága« másfél óra hosszat »foglalkozik.«

Ez a foglalkozás áll pedig magyartalan üres, tartalom nélkül való versek beszajkolásából, éneklő hangu imádság tanulásából és éneklésből a legtágabb hangkörű énekeknek, a mikbe a szegény kicsinyek belerekednek, belepirulnak.

A nagysága bevonul ezután a »társalgó«-nak csufolt fülkébe s Zola regényeket olvas. S átveszi a kellemetlen kötelességeket a dada, aki főtényezője a mai kiseddóvó rendszernek.

Hogy a dada nem valami fenkölt szellemű magasláról nézi hivatását, az természetes, mert öt forint havt fizetésért nem is illik még lelkesedést is kívánni.

A dada másik hibája, hogy ő takarit s így nem nagyon szereti, ha a gyermekek játszanak s port vernek ezzel.

A dadák methodusa egyszerű és praktikus.

Beteszkojja a szegény apró embereket, akiknek éltetője a mozgás a szűk padokba s felolvas nekik rémséges hosszú verseket, a mit a szegény teremtesek utánna mondanak khorusban tiszszerszuszor.

Ha aztán ebben a multságban elálmosodik valamelyik, annak jaj, mert a dada, »az átkozott kölyökért, ha leesik, nem vállal felelősséget.« Ha a baba feláll s játszani kezd, az meg pláne bűn s a »haszontalan rossz györek« kikap.

És így megy ez egész éven át. A vizsgálatra felcizcomázzák a kiseddóvó gyilkos levegőjében elcsenevészedett gyermekeket.

Az okosabbja elmond egy-egy bemagolt verset, s a mire ha a »néni« véletlenül felcserélve kérdez, a kis emberek tiltakozva mondják:

— Néni, az nem a Bandi verse, de a Zsuzsáé.

De azért a szülők meg vannak hatva a kicsinyeik tenger tudásától.

És miért ne! A jelentések, melyek a felügyelői boureaukban látatlanba, jóhiszeműleg íródnak meg »minden rendben van.«

Minden rendben van. Csak egészségtelen levegőben, az egészségtelen rendszer összes hibáival egy nemzedéket koresositanak el, a szegény osztály gyermekeit, mert szélesebb látókörű ember nem

küldi ebbe az új börtönrendszerbe gyermekét, akiknek az a büne, hogy gyermek, játszani vágyik és friss lüktetésű pajzán a vére.

Talán nem olyan kicsinyes a dolog, hogy épp most a milleniumi ragyogások évében ne kellene javítani a helyzetet.

Égetően szükséges legalább minden 20—30 óvához egy felügyelőt kinevezni s kényszeríteni, hogy lelkiismeretesen keresse, javítsa a rendszer hibáit s ne mossa kezét a jelentésekben a »minden rendben van« stereotyp »Pilátus mondásával«.

## MULATSÁG.

**Az elaggott iparosok javára** rendezett táncvizsga jövedelméhez utólagosan szívesek voltak hozzájárulni: Dr. Altman Jakab, Pántya Péter és Hegedüs Géza 2—2 frtot, Bánáti Márton 1 frt 50 kr, Kaczián Károly, Darvasy Lajos, Ujváry Vilmos, dr. Gyémánt Jenő, Kádár és Kiss, ifj. Ujlaky István 1—1 frt és Gályás Zsigmond 50 krral.

## Igazságszolgáltatás.

**Törvényszéki tárgyalások.** A nagyvárad kir. törvényszék büntető osztálya ma Nagy József előülésével nyilvános ülést tart, melyen a következő bűnügyek kerülnek végtárgyalás alá:

P á s k a János súlyos testi sértés bűntette.

G r ó z e Nuczáné könnyű testi sértés vétsége.

C s e n t y e Gáborné gondatlanságból okozott emberölés vétsége.

S t e i n e r Ignác szandékos emberölés bűntettének kísérlete.

B e d e András lopás bűntette és kísérlete.

## Ezredéves kiállítás.

**Az új műcsarnok környékének rendezése.** A városligeti új műcsarnok környékének rendezése és díszítése dolgában történik most sürű aktaváltás a közoktatási és kereskedelmi minisztériumok, a kiállítás igazgatósága és a főváros tanácsa között. Az új műcsarnok, amelyben az ezredéves kiállítás képzőművészeti csoportja kap hajlékot, tudvalevőleg nincsen benne a kiállítás elzárt területében, s a főváros annak idején nem is engedett át nagyobb teret a városligetből, mint csak annyit, mint a mekkorán az épület elfér. A park rendezés, az előtér kertészeti műveletei azért is a főváros terhére mennének, mert az a rész — legalább harminez esztendőre — maradandó rendezést és díszítést igényel, holott az elzárt terület egy esztendő múltán a régi állapotba hozandó vissza. De azért is a főváros terhére mennek, mert ezt maga a főváros még tavaly júniusban eivállalta, a költségeket elő irányozta, s azóta már a kultuszminiszternek ezért a készségeért mondott köszönetet is tudomásul vette. Miután mindezek daczára a főváros közgyűlése nem akarta a rendezési munkákat elvállalni, úgy a kereskedelmi miniszter, mint a kultuszminiszter sürgősen leirt a főváros tanácsához, hogy e visszás és saját határozataival ellenkező határozatot változtassa meg, és az idő előrehaladtára való tekintettel mielőbb intézkedjék, hogy a rendezési és díszítő munkákat minél hamarább kezdjék meg.

**A Barsayak emlékei.** A történelmi kiállításra már most is erősen érkeznek a történelmi becsű reliquiák, emlékek, műkincsek, amelyek magánosok kezén vannak. A napokban Barsay Gábor alsó-csirái birtokos jött fel maga Budapestre, s három becses kiállítási tárgyat hozott magával. Ezek elsje a kiállító ősenek Barsay Ákos erdélyi fejedelemnek egy nyolczszögletes aranyozott ezüst tányérja, telisteli gazdag díszítéssel, a fenekén a fejedelem ezimerével. A másik kiállítási tárgy ugyanennek a fejedelemnek rézmetszésű arcképe-pompás ezüst keretben. Végül elhozta egy másik ősenek, Barsay Ábrahámnak, a költőnek feleségéhez írott póétikus levelét. Barsay Ábrahám, aki ezredes és magyar gárdahadnagy volt, a levelet Kolirból írta 1791 augusztus 21-én nejehez gróf Bethlen Zsuzsánnához, »a császár kíséretében kinn járván«.

## REGENY-CSARNOK.

### Az erdészlakban.

Irta: Seevald H.

16

Fordította Bércziházi Bérczy Margit.

— Na, akkor jó lesz ha magának adom ezt ni — s ezzel egy piszkos gyűrött papirlapot adott át, melyen következő sorok álltak, alig olvasható írással írva;

— Wendler főerdész ur, vagy erdészsegédnek. Őz bak ma meglőve, a szakadéknál. Mikor ünnepélyen vannak, elhozzák.

Ernő izgatottságtól remegve dőlt egy fához, lövészre készen tartva a fegyvert. Még halottai csönd uralkodott mindenütt, de a nyári éjszótéje nem volt egészen áthatlan. Azért is mindjobban erőltette szemét a legközelebbi környezet felismerésére. De most, mi az? mintha zöreje halatszott volna a közelben. De vajon honnan származott, ellötte volt valaki vagy mögötte? ezt nem tudta megkülönböztetni. Tyras felugrott de egy parancsoló mozdulat ismét lecsendesíté. A zöreje ismétlődött, s ezuttal Ernő világosan megkülönböztetett egy sötét tömeget, mely csuszva tartott a lelőtt vad felé.

— Ki az? kiáltá Ernő. — Szólj, vagy —

— Árulás, halál! Hallatszék az ellenkező oldalról, mint a mely felé Ernő fegyvere csövét tartá. Két lövés hangzott egyszerre. Ernő elejté fegyverét, míg bal válla alatt szuró fájdalmat érzett. Nem messze előtte pedig, szitkok halatszottak, míg a lom és köveken valami ember testhez hasonló sötét tömeg gördült végig. Mig revolvere után kapott valaki hátulról földre teperie. Mindez pár pillanat műve volt. Egyébrekésőbb sem birt visszaemlékezni; csak revolverének elvétele tett még reá némi benyomást. De ezt már nem a vadorzók tevék hanem Péter, ki ezalatt, már megérkezett, az erdőőrrel egyetemben. Hallották a kiáltásokat, de még mielőtt Ernőhöz érkeztek, sikerült az egyik merénylőnek elmenekülnie.

Ernő fejjel esett a fagyókerekre, a mi homlokán elég mély sebet eredményezett, kabátja bal oldalán is vér szivárgott elő, míg kezében görcsösen szorítá a revolvert. Péter kezdetben holtnak hitte, csak midőn társa segélylyével fölemelé, hallatszott meg a sebesült szaggatott lélegzetvétele. Ernő pár pillanatra magához tért s valami meglőtt emberről kezdett beszélni. Azon hely felől a hová az egyik vadorzó lőtt, fájdalmas nyögés hallatszott. Mire az erdőőr ezen irányban kezdett előrehatolni. De egy fenyegető kiáltás óvatosságra inté. Majdnem egyideűleg egy másik — ál — kiáltás is hangzott az erdő felől.

— Teremtette a csendőrök, mondá, ugyanazon hang, mely az imént az erdőört fenyegeté. Még egy pár kiáltás és lövés de a vadorzó megadta magát, mert ő is egy nehéz sebesült társát akarta a küzdterről elszállítani. Az igazság szolgálai szintén kaptak titokzatos feljelentést az erdőben folyó üzemlekről, s még épen elég jókor érkeztek a küzdterre.

Midőn Ernő végre kiterítve feküdt az ágyon Erika egyetlen fájdalom kiáltással csapta össze kezét. — Meghal, meghal — ez volt az egyedül a mire gondolni képes volt, midőn levágták a vérrel áztatott ruhát a még mindég erősen vérző sebről. A golyó a bal hona alatt furódott be s a váll felé vette útját. Reszkető kezekkel mosta a lösebeket, mialatt haszontalan iparkodott a vérzést elállítani.

Pistát ugyan azonnal elküldték Wendler s a sebész felkeresésére, de mégis már hajnalodott mire a kocsis megállott az erdészlak előtt.

Wendler is remegett minden ízében, midőn Ernőt oly halotthalványan látta maga előtt. De Erika is bármily vitézen is tartotta magát eddig, nem birt már magával s zokogva borúlt atyja vállára. Segíts apa, mert elvérzik, kiáltá.

Rövid vizsgálat után kijelenté az orvos, hogy a golyó még a testben van, és a nap felkeltét várja csupán, hogy azt teljes napfény mellett vegye ki. Ezután erős kötést alkalmazva a sebre, levágtá Ernő sürű barna fürteit, hogy a fejsébet is jobban megvizsgálhassa. A seb erős ütéstől ered — felelé az orvos Wendler aggodó kérdéseire — mely valamely szerencsés akadály folytán nem esett egész súlyával le,

mert ez esetben már nem volna élő emberrel dolgunk.

Mig a többiek a külső szobákban tanácskoztak Eliza halványan s az ijedelemtől le esujtva lépett apjához:

— Bocsáss meg apa, hogy zavarlak de azt hiszem azonnal tudósitanunk kellene a szülöket.

— Persze, felelé az orvos; de ezt majd csak az operáció után beszéljük meg.

Mivel az orvosok egyelőre Ernő körül foglalkoztak Wendler reábeszélni iparkodott Erikát, hogy feküdjék le ha csak rövid időre is. Wendler szánalomból inkább vitte mint vezette őt szobájába, hol óvatosan az ágyra fekteté. De alig, hogy elhagyta a szobát Erika ismét leugrott fekvőhelyéről, s nesztelenül kiosant a szobából.

Wendler segédkezett az operálásnál. Midőn kilépett a betegszobából, Erikát a küszöbön lelé.

Atyja láttára felugrott, s erősen szeme közé nézve szólott:

Mit mond az orvos: a valót akarom tudni. Nem, ne szólj még. Add először szavadat, hogy az igazat mondod meg nekem. Nem vagyok már gyermek apám, teljes bizalmadat érdemlem meg.

— Légy nyugodt gyermekem, a hir nem olyan rossz mint azt gondolod. A sebek magukban véve nem életveszélyesek, de a sok vérvesztés következtében rendkívüli gyöngeség állott be, úgy hogy a lehető leggyöngösobb ápolásban kell részesülnie: ba azonban Langen anyja nem jöhetne — — —

— Nem jöhet, biztosan tudom. De ha nincs közvetlen veszély, úgy lehetőleg kimélettel kell tudtára adni az esetet.

— Én nem értek az ilyen levelekhez. — Hadd írjon Liza; bizonyára jól fogja végezni. Most még egyet apuskám; igérd meg hogy nem hívunk idegen segítséget ápolására.

(Foly. köv.)

## T Á V I R A T O K.

### Országgyűlés.

(Folytatás.)

**Perczel** Dezső belügyminiszter csupán csak egy megjegyzést kíván tenni Ugron beszédére. Ugron felhozta azt is, hogy a hivatalos lapban közölve van Guttenberg lovagnak miniszterre való kinevezése, kijelenti, hogy a közlés tévedésén alapult, amint azt a szerkesztőség is ki fogja jelenteni.

**Kóla** János azt ajánlja az ellenzéknek, hogyha olyan sok a panaszkodás, ne nyujtsuk a a költvetési vitát, hogy tárgyalni lehessen a a közgazgatási bíróságokról s a kuriai bíróságokról szóló törvényjavaslatokat, melyektől az ellenzék a bajok szanálását várja.

Beszéde további folyamán arra a konkluzióra jut, hogy Ugron Gáborból sohasem lesz Irányi Dániel ...

**Meszlényi Lajos** Magából sem Deák Ferencz! (Óriasi derűtség.)

**Kóla** János: A szabadelvű párt már olyan nagy dolgokat vitt véghez, hogy megkövetelhetik, hogy a pártot senki ne gyalázza. (Nagy derűtség.)

A tételt elfogadja.

**Balogh** János hosszabb indokolás kíséretében kijelenti, hogy a belügyminiszterium költségvetését nem fogadja el.

Ülés vége 2 órakor.

### A nemzeti pártból.

**Budapest, jan. 21.** (Saj. tud. táv.) A nemzeti párt mai ülésén állapította meg az indítványt, melyet a választások biztossága tárgyában a ház elé terjeszt.

### A belügyminiszter és a főváros.

**Budapest, jan. 21.** (Saj. tud. táv.) A belügyminiszter és a főváros között újabb konfliktus tört ki. Magva ennek a belügyminiszternek az az intézkedése, hogy a nunczipio megkérdezése nélkül hat fővárosi fogalmazót nevezett ki anyakönyvvezetői helyettesé.

A főváros tanácsa ma délelőtt foglalkozott a belügyminiszter rendelkezésével és hosszabb vita után abban állapodott meg, hogy az anyakönyvvezetői helyettesekül kirendeltek közül csupán Sohr Manót menti föl a szolgálat alól, a többiekre nézve azonban a kirendelést el nem ösmeri.

Ezzel egyidejűleg egy részletesen indokolt fölterjesztést intéz a tanács a belügyminiszterhez, melyben egyrészt tiltakozni fog azon eljárás ellen, hogy bárki a tisztviselők sorából kirendelhető legyen, másrészt értésére fogja adni a belügyminiszter urnak, hogy az általa kinevezetteket a szolgálat alól fel nem menti s illetőleg azokat el nem bocsátja.

Kijelenti továbbá a tanács, miszerint újabb erőknek kirendelésébe semmi körülmények között belenyugodni nem fog, s amennyiben az anyakönyvi hivataloknál személyzet szaporításra volna szükség: gondoskodjék erről maga a belügyminiszter s viselje egyúttal a költségeket is.

### Nagy sikkasztás a főkapitányságnál.

Budapest, január 21. (Saját tud. távirata.) A rendőrségnél nagy sikkasztásnak jöttek a nyomára. Ugyanis csak a napokban adtak hírt a lapok arról, hogy Kristyori dijnok öngyilkosságot követett el. Akkor betegséggel és más egyebekkel magyarázta a főkapitányság a dijnok halálát, a ki különben aradi ügyvéd korában sikkasztásért egy esztendő telt. Halála után megvizsgálták a kezére bízott aktákat s ekkor kiderült, hogy Kristyori a büntetés elől menekült a halálba. Távirati költségek, a rábizott értékek tüntek el s most folyik a vizsgálat a sikkasztott összegnek a megállapítására, a mi jelentékeny. Kristyori, Sélley idejében bizalmi állást foglalt el s az ő kötelessége volt a kémkedés a rendőrtisztviselőkre.

### Kossuth Ferencz üzletei.

Budapest, jan. 21. (Saját tudósítók táv.) Kossuth Ferencz visszalépett az Equitable budapesti igazgatóságától. Az Equitable üzlete Kossuthal épen nem sikerült, más oldalról Kossuthnak is szemrehányásokat tettek, hogy minden üzletben részt vesz és így barátságos uton bomlott fel az üzleti viszony.

### Floquet temetése.

Paris, jan. 21. (Saját tudósítók távirata.) A volt miniszterelnök temetése ma ment végbe. Republikánus tüntetést vártak, de a gyászpompá minden incidens nélkül folyt le.

### Színházégs Pétervárott.

Budapest, jan. 21. (Saját tudósítók táv.) Pétervárról jelentik táviratban, hogy a Gekateria udvaron épült színház előadás közben kigyuladt s porig égett. Eddig 49 holttestet találtak a romok között.

### A legújabb nagy kölesön.

Budapest, jan. 21. (Saját tud. táv.) A magyar kormány most tárgyal a Rotschild csoporttal a nagy vasuti beruházási kölesön ügyében, a melynek összege 150 millió. A kamatláb valószínűleg 4% lesz.

## Közgazdaság.

### A gazdaszövetség megalakulása.

A mezőgazdaságnak folytonos sülyedése, és az az ignorálás, amelyben a földmivelési kormány az agrár-érdekeket részesíti, — végre valahára felébresztette a magyar gazdaközönség reakcióját.

A magyar gazdavidágnak nem voltak oly nagy súlylyal bíró s a kormánytól oly elkényeztetett testületei, mint a kereskedő- és iparos-világnak a kereskedelmi- és iparkamarák.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, mely kizárólag a gazdák érdekei-

nek támogatására alakult, mindvégig megőrizte ugyan önállóságát, de nem bizonyult elég erősnek az agrár-érdekek hatatosabb támogatására, és inkább kulturális intézmény maradt, s mint ilyen vitva ki minden téren az elismerést.

Az utóbbi évek szomorú tapasztalatai meggyőzték a gazdákat arról, hogy egy hatalmas testületet kell alkotniok, amelynek ereje is legyen megküzdeni a kereskedelem és a nagyipar dúsgazdag zászlóvivőivel, s a kormánnyal, mely eddig mindig következetes volt abban, hogy a mezőgazdasági bajok orvoslását csak az időtől várta.

A múlt tavasszal tartott III. orsz. gazdakongresszus után a magyar gazda közönség színejava amellett nyilatkozott, hogy meg kell teremteni a magyar gazda szövetséget, mely a kormány indolenciája mellett a mezőgazdasági bajok orvoslásán fog dolgozni.

A föladat óriási és igen bonyolódott, de a magyar agrárius tábor már olyan kiváló és kipróbált erők felett rendelkezik, hogy győzelmük felett nem lehet kétsége senkinek. Az angol agráriusok küzdelmeiből megtanulták, hogy mint kell vezetni a campagnet, a német gazdaszövetségtől pedig azt, hogy mikor már megvan a szövetség, hogyan lehet azt döntő gazdaság-politikai tényezővé tenni. Nálunk, ebben a nagy agrikultúr államban a gazdaosztály nemcsak számáinál és erejénél, de kulturális fejlődöttségénél és intelligenciájánál fogva is kell, hogy sokkal nagyobb erkölcsi súlylyal bírjon, mint a merkantil tábor, a kereskedő osztály, melyet se az idők hagyománya. és sajnos — se az intelligencia nem tesz alkalmassá arra, hogy a gazdasági politikában praeponderantiával bírjon.

A szövetségnek tehát csak a technikai munkája lesz nehéz, de nem a küzdelem, mert birtokában van az igazság és az igazi erő, melyet csak felhasználni kell.

Nagy ereje a szövetségnek az is, hogy a legtiszteltebb és legbecsültebb nevek állnak az élén, csupa olyan férfiak, akiknél ki van zárva az önérdék, s akiknek társadalmi pozíciója is tiszteletet követel. A szövetség feje, Károlyi Sándor gróf a monarchia leggazdagabb urainak egyik s humanitárius intézményeiről és alkotásairól Európaszerte híres. Az ő közreműködése a küzdelemben már magában véve is nagy tényező.

A gazdaszövetség vasárnap, e hó 19-én alakult meg Budapesten. A »köztelek« nagytermében. A tanácskozást Bujanovich Andor orsz. képviselő nyitotta meg, üdvözölve a jelenlevőket, s bejelentve a szövetségbe belépett tagokat.

A közgyűlés kimondotta a gazdaszövetség megalakulását, jóváhagyta az intézők eddigi működését, s elfogadta az alapszabályok tervezetét. Ezután megválasztoták a szövetség elöljáróságát. Elnök lett: gróf Károlyi Sándor, alelnökök: gróf Desseffy Aurél és Bujanovich Sándor, ügyvezető pedig dr. Bernát István, a kiváló közgazdasági szakiró. Megalakították a 36 tagú választmányt is.

A megalakult szövetség már a közeli jövőben megkezdí nagyszabású akcióját a mezőgazdasági bajok orvoslása érdekében.

### Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1886. január 21-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	122.75
Magyar koronajáradék	— — — —	39.05
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — —	124.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — —	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — —	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — — —	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	142.—
Osztrák járadék papírban	— — — —	100.50
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	100.75
Osztrák járadék aranyban	— — — —	122.25
Osztrák korona járadék	— — — —	100.25
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — —	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — — —	100.—
Magyar hitelbank részvény	— — — —	411.50
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — —	300.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — —	354.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	— — — —	963.—
Német birodalmi márka	— — — —	59.40
London vista	— — — —	121.80
Páris vista	— — — —	43.14
20 márkás arany	— — — —	11.88

### Szerkesztői üzenetek.

**N. Mariska. Nagyvárad.** A pogány gyermek részére bélyegeket elfogad ft. Nogely István tanítóképző-intézeti igazgató, a Kath. Hitterjesztés Lapjai szerkesztője, s a gyűjtők neveit szívesen kírja a lapjába.

**Sz. A. Nagyvárad.** Ön azt kérdezi tőlünk, hogy volt-e oka az ön jóvendőbelijének megharagudni azért, amiért ön meghívta őt egy bábra, ahova ön elfelejtett neki és anyjának belépőjegyet váltani? A felelet itt fölösleges, mert ha az a leány csakugyan megharagudott önre, akkor ön csak örülhet, mert ez a leány semmiképpen sem szerette őnt, s így megmenekedett attól, hogy elvegyen egy leányt, aki őnt nem szereti. Különben ez az egész eset roppantul komikus. Annyi bizonyos, hogy ön nem gavallér ember, legkevésbé sem, (már csak azért sem, mert ilyet még kérdez is) — de hát én Istenem, annyi nagyon derék és nagyon becsületes ember van, aki nem gavallér, hogy no. — Ha ön ezt a hibát elkövette, és 1000 frtos hivatalnok, — akkor semmi baj, — de ha huszártiszt, vagy a gentry — kaszinó tagja, — akkor már baj. Minden a körülményektől függ. Különben sohse búslakodjék az után a lány után, ha ily csekélység miatt is megharagudott önre (jó társaságban az ilyet észre se veszik) — s a helyett, hogy szomorkodnék, danolja el, hogy Gombház, ha leszakad: lesz más.

**P. M. Budapest.** A ki sokat remél: sokszor csalódik. Kissé későn jött.

**Y—N. Budapest.** Az ígért dolog még mindig késik?!

Főszerkesztő: **Dr. PERSZ ADOLF.**

Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

### Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

43/1896. rkp. sz.

## Hirdetmény.

**Czimer János** Nagyváradon Külvároson Varju-utca 79/a. sz. a. gyakorlandó béltisztítással egybekötött hűrgyártásra telepengedélyért folyamodván, a jelzett területen megtartandó helyszíni tárgyalásra határidőül **folyó évi január hó 25-ik napjának d. e. 10 órája** tüzetett ki; a helyszíni tárgyalás ideje azon felhívással tétetik közhírré, hogy azok, kik a szándékolt üzlet létesítése ellen bármi oknál fogva kifogásokat akarnak tenni, kifogásaikat a helyszíni tárgyaláson kötelesek szóval vagy írásban előadni, különben **az üzlettelep**, ha csak köztekintetek akadályul nem szolgálnak, **engedélyeztetni fog.**

Nagyvárad, 1896. január 16.

**Gerő,**

h. rendőrkapitány.

624/1895. V. sz.

**Árverési hirdetmény.**

Alulírott kiküldött bir. végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a margittai kir. bíróság 1895. évi 1497. P. számú végzésével **Geitner és Rausch** cég felperes részére **Szoldobágy** község alperes ellen 108 frt 87 kr követelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 320 frtra becsült ingóságokra a margittai kir. bíróság 4740/95. P. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak alperes lakásán Szoldobágyon leendő megtartására határidőül 1896. január hó 25-ik napján délután 2 órája tüzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt 1 községi bika, 1 kan, 1 bak kecske és 1 tüzi fecskendő felszerelvényel a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Fölhivatnak mind azok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólirt kiküldött-nél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Margittán, 1895. december hó 3-án.

**Jancsó Béla,**

9 1-1

kir. bir. végrehajtó Margittán.

629/1895. V. sz.

**Árverési hirdetmény.**

Alólírott kiküldött bir. végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a margittai kir. bíróságnak 1895. évi 1478. P. számú végzésével **Geitner és Rausch** cég felperes részére **Apátkeresztur** község alperes ellen 127 frt 50 kr követelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 330 frtra becsült ingóságokra a margittai kir. bíróság 4124/95. P. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak alperes lakásán Apátkereszturon leendő megtartására határidőül 1896. évi január hó 28-ik napján délután 3 órája tüzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt 1 tüzfecskendő felszerelvényel, 1 községi bika és kan a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Fölhivatnak mind azok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólirt kiküldött-nél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Margittán, 1895. december 3-án.

**Jancsó Béla,**

8 1-1

kir. bir. végrehajtó Margittán.

664. V. szám.  
1895.**Árverési hirdetmény.**

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a margittai kir. bíróságnak 1895. évi 2947 P. számú végzésével **Wallerstein Ferencz** felperes részére **Nagy József** felsőbrányi lakos alperes ellen 52 frt követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 400 frtra becsült ingóságokra a margittai kir. bíróság 4868/895. P. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Felsőbrányban leendő megtartására határidőül 1896. évi január hó 30-ik napján délutáni 2 órája tüzetik ki a mikor a bíróság lefoglalt 4 darab hámos ló s egyéb ingóságok a leg-

öbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Fölhivatnak mind azok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírott kiküldött-nél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Margittán, 1895. évi december hó 9-ik napján.

**Jancsó Béla,**

6 1-1

kir. bir. végrehajtó.

718/1895. V. sz.

**Árverési hirdetmény.**

Alulírott kiküldött végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a margittai kir. bíróságnak 1895. évi 3323. P. számú végzésével **Baranyi Emil** felperes részére **Porczán Pál és Társa** szentlázári lakosok alperesek ellen 2380 frt követelés és járulékaik erejéig elrendelt

kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1240 frtra becsült ingóságokra a margittai kir. bíróság 5443/95. P. számú végzésével az árverés elrendeltetvén annak felülfoglaltatók követelése erejéig is a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Sz.-Lázáron leendő megtartására határidőül 1896. évi január 29-ik napján délután 2 órája tüzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt lábas jóságok, termények és takarmány s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Fölhivatnak mind azok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólirt kiküldött-nél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Margittán, 1895. december hó 9-én.

**Jancsó Béla,**

7 1-1

kir. bir. végrehajtó Margittán.

**Telefon összeköttetés.****SZENT-LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA**

részvénytársaság

**Papir- és irodaszerek raktára.**

Van szerencsénk a nagyérdemű kösönség becses figyelmébe ajánlani **könyvnyomdánk és papir- és irodaszerek raktárunkat**, ahol jutányos árban a következőket lehet beszerezni:

**Különbféle irodapapírt**

1000 iva 2.50, 3.— 5.— 8.— forintig és feljebb.

**Jó tentát (Antracen, király- és universal)**

6, 10, 30, 60 kr s f-jebb.

**Író tollakat acél és alumínium**

90 krtól 1 frt 50 krig.

(Kuhn- és Somerville-féle gyártmány.)

Különbféle

**Tollszárazakat**

Kitűnő gyártmányu színes és fekete

**Czeruzákat**

(Faber és Hardtmuth-féle)

**Törlió-gummi.**

(Koczka- és fában.)

**Spanyolviaszt**

(bel- és külföldi gyártmány.)

**Finom kék porzó.****Sorvezetők.**

Azonkívül sok más egyéb itt fel nem sorolt irodai és iskolai szereket.

Árjegyzékkel és mintákkal szívesen szolgálunk.

Vidéki megrendeléseket gyorsan, pontosan és bérmentve eszközöl az üzletvezetőség, hova a megrendelések is küldendők.

**Levélpapírok mappában és dobozokban**

15 krtól 2 frtig s feljebb.

**Levélbortékok**

mindenféle alakban.

**Íráspapírok**

Iskolák és építészek részére szükséges

**Rajzpapírok****Oldott gummi és Stambilia festékek.****Csomagoló papírok.****Irkák, gyakorlat- és rajztékák.****Rajzszeg, Rajztömb.**

Szürke és színes

**Zsinegek.**

Különbféle alakú

**Vonalzók.**

„Tiszántul” részére hirdetések jutányosan felvétetnek.